

стрес, уведення пептидних речовин (епіталон, епіталамін), адреноблокаторів тощо.

Розкриваються складні ланки функціонування хроноперіодичної системи головного мозку, місце і роль ШЗ у цій системі як внутрішнього часозадавача.

Сметанюк О.І.

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПОКАЗНИКА ЕДАФОТОПУ У ДОСЛІДЖЕННІ ПОТЕНЦІЙНИХ ВИДІВ ДЛЯ ЗАГОТІВЛІ ЛІКАРСЬКОЇ СИРОВИНИ

*Кафедра медичної біології, генетики та фармацевтичної ботаніки
Буковинський державний медичний університет*

Найзагальнішу й найповнішу характеристику екологічних умов дають уявлення про ґрунти, на яких зростають певні види рослин. На рослини впливають три групи едафічних чинників: фізико-хімічні властивості ґрунту, його агрохімічний та біотичний склад. Визначення кислотності ґрунтового розчину ($pH_{\text{сольова}}$), гідролітичної кислотності (ГК), суми ввібраних основ (СВО) дає фізико-хімічну характеристику ґрунту, а відсоток гумусу, уміст калію (K_2O), фосфору (P_2O_5), нітрогену (лужногідролізований N) – його агрохімічний склад.

Процеси синантропізації рослин, що відбуваються на землях середнього ступеню антропогенної трансформації однозначно пов'язані з їхнім фізико-хімічним та агрохімічним станом. Показники ґрунту значно варіюють. Виявлення евритопних до едафотопу видів лікарських рослин, вказує на їхню потенційну ресурсну спроможність при заготівлі сировини на невеликих за площею ділянках. Слід ураховувати, що умови зростання впливають на підбір видів, але види не повністю віддзеркалюють ці умови.

Стабільність трапляння таких видів у індивідуальних напівприродних фітокомплексних мезогемеробних екотопах забезпечується індіферентністю до властивостей ґрунту.

Проведений попарний кореляційний аналіз для встановлення взаємозв'язку між показником pH та іншими показниками ґрунту. Сила зв'язку характеризується абсолютною величиною коефіцієнта кореляції Пірсона. Багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз дав змогу оцінити міру впливу на досліджуваний результативний показник кожного із введених у модель чинників при фіксованому положенні на середньому рівні інших факторів. Застосування регресійного аналізу дозволило побудувати математичні моделі залежності показника pH від фізико-хімічних та агрохімічних ознак едафотопу.

Отримані результати свідчать, що едафотоп антропогенно трансформованих агроландшафтів характеризується: слабко кислим ґрунтовым розчином; підвищеним вмістом доступного нітрогену та макроелементів K, P; середнім відсотком гумусу. Такий стан ґрунту є оптимальним для фіторізноманіття рослин мезогемеробних екотопів.

Аналізуючи отримані результати можна стверджувати, що pH ґрунтового розчину достовірно корелює з фізико-хімічними показниками ґрунту, а агрохімічні показники проявляють відносну залежність. Показник pH можливо виступає комплексним показником родючості ґрунту.

Якщо порівняти результати множинного регресійного аналізу едафічних показників мезогемеробних екотопів з різноманітністю видів лікарських рослин у трьох фізико-географічних областях Чернівецьчини, слід зазначити чим менша залежність показника pH від інших, тим більше розмаїття лікарських рослин.

Із 208 видів рослин зібраних нами у ході експедиції визначено, що види індіферентні до кислотності ґрунту проявляють толерантність до інших показників едафотопу із вірогідністю 80%. Поширення лікарських рослин на мезогемеробних екотопах сприяє широкий діапазон значень едафічних показників.

Таким чином отримані результати можна використати для виділення групи рослин, яка варіабельна до фізико-хімічних та агрохімічних показників ґрунтів. Така варіабельність забезпечує поширення та стабільність видів у рослинних угрупованнях мезогемеробних екотопів. Саме ці види лікарських рослин повинні бути потенційно спроможні у заготівлі лікарської сировини на мезогемеробних екотопах. З цією метою достатньо вилучити із рослин експедиції види, які індіферентні до кислотності ґрунту, відповідно вони будуть проявляти різний ступінь індіферентності до інших едафічних показників.

У результаті польових досліджень, щодо поширення лікарських рослин на мезогемеробних екотопах Чернівецьчини, виявили 60 видів потенційних для заготівлі лікарської сировини. Екологічний аналіз з урахуванням показників едафотопу дає розбіжність на 26% із результатами польових досліджень. Тобто не включені за результатами експедиції до потенційно ресурсно-спроможних видів можна вважати як перспективні, які потребують додаткових експедиційних досліджень.

Комплексний показник едафотопу (pH ґрунту) можна використовувати для визначення потенційно спроможних видів лікарських рослин. Рослини, які проявляють варіабельність до едафотопу на 76% є ресурсноспроможними за результатами польових досліджень.